

ТЕМА 1.

**ПОНЯТТЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І, ЙОГО ВИДИ, ПРИЧИНИ
ТА ПРОЯВИ. НАЦІОНАЛЬНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ
ЗАКОНОДАВСТВО.**

МАСШТАБИ ПРОБЛЕМИ ТА СТЕРЕОТИПИ.

**ІНДИКАТОРИ ВІЯВЛЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І ТА
ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЖЕРТВ.**

ДІТИ ЯК ГРУПА РИЗИКУ.

Конвенція Ради Європи про попередження насильства щодо жінок та домашнього насильства та боротьбу із цими явищами

«Домашнє насильство» означає

всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства,

які відбуваються в лоні сім'ї

чи

в межах місця проживання

або

між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами,

незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні

або

незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Насильство в сім'ї –

будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування

одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї,

якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина

і

наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Економічне насильство –

умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Психологічне насильство –

насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдаватися або завдається шкода психічному здоров'ю.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Сексуальне насильство –

протиправне посягання одного члена сім'ї на статево недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до неповнолітнього члена сім'ї.

Фізичне насильство –

умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності.

Наказ «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення»

Жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною в сім'ї або поза нею, у тому числі:

- втягнення дитини в заняття проституцією;
 - примушування дітей до участі у створенні предметів порнографічного характеру;
 - ситуації, за яких дитина стала свідком кримінального правопорушення, внаслідок чого існує загроза її життю або здоров'ю;
 - статеві зносини та розпусні дії з дитиною;
 - будь-які незаконні угоди щодо дитини.
-

Відповідальність за вчинення насильства в сім'ї

Вчинення насильства в сім'ї або загроза його вчинення тягне за собою, за відсутності складу правопорушення, тільки здійснення заходів попередження насильства в сім'ї.

У випадках, коли має місце склад правопорушення, одночасно із заходами попередження насильства в сім'ї застосовуються заходи юридичної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї*:

- адміністративної,
- цивільно-правової,
- кримінальної.

* *Стаття 15 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї»*

Кримінальна відповідальність за вчинення насильства в сім'ї

Фізичне насильство в сім'ї, за яке передбачено кримінальну відповідальність, може бути вчинене у вигляді:

- злочинів проти життя, здоров'я
- злочинів, які ставлять у небезпеку життя чи здоров'я члена сім'ї
- злочинів проти особистої волі

Сексуальне насильство в сім'ї може виявлятися в учиненні:

- злочинів проти статевої недоторканості особи
- злочинів проти громадської моральності

Психологічне насильство тягне за собою відповідальність лише в рідкісних випадках:

- погрози (вбивством, знищення майна)
 - розголошення таємниці усиновлення (удочеріння), втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність
 - жорстоке поводження з тваринами
-

Кримінальна відповідальність за вчинення насильства в сім'ї

Економічне насильство в сім'ї, як злочин, може мати такі форми:

- ухилення від сплати платежів, які один член сім'ї зобов'язаний сплачувати на користь іншого
 - протидія законній господарській діяльності одного члена сім'ї з боку іншого або, навпаки, примушування члена сім'ї займатися певними видами діяльності
 - злочинні діяння одного члена сім'ї проти власності іншого члена сім'ї
 - злочинні діяння одного члена сім'ї стосовно майна, що належить йому та іншому члену сім'ї на праві сумісної (спільної) власності
 - порушення недоторканості житла
 - зловживанні опікунськими правами
-

Ст. 173-2 Кодексу про адміністративні правопорушення

Вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми

Вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї,

- тягнуть за собою громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин або адміністративний арешт на строк до семи діб.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті,

- тягнуть за собою громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Причини, що призводять до насильства в сім'ї

- соціальні
- економічні
- психологічні
- педагогічні
- соціально-педагогічні
- правові
- політичні
- соціально-медичні
- фізіологічні та медичні

Масштаби проблеми

ООН:

- кожна 3-я жінка у світі стикається із домашнім насильством
- 70% загиблих насильницькою смертю жінок - вбиті колишніми або нинішніми партнерами

Міністерство внутрішніх справ України (2014 р.):

- Прийнято 117 941 заяв
 - Поставлено на облік 77 709 кривдників (з них 91% - чоловіки)
-

Стереотипи та міфи щодо насильства в сім'ї

1. Жінки провокують насильство і заслуговують його.
 2. Жінки, які піддаються насильству, завжди можуть піти від кривдника.
 3. Жінки, що піддаються насильству в родині, – мазохістки. Їм приємно, коли їх б'ють.
 4. Чоловіки-кривдники поведуться агресивно і грубо у стосунках з усіма.
 5. Кривдники, які застосовують насильство, психічно нездорові.
 6. Чоловіки, які вдаються до насильства, є невдахами і не можуть подолати проблеми в житті.
 7. Чоловіки, які б'ють дружин, б'ють також і дітей.
 8. Чоловік припинить насильство, «коли ми одружимося».
 9. Дітям потрібен їхній батько, навіть якщо він агресивний - «залишаюся тільки через дітей».
 10. Домашні сварки, рукоприкладства і бійки характерні для неосвічених і бідних людей. У родинах із вищим рівнем достатку такі події трапляються рідше.
 11. Причиною насильства є алкоголь.
 12. Насильство в родині – нове явище, породжене сучасними економічними і суспільними змінами, темпом життя та стресами.
-

Індикатори виявлення насильства в сім'ї

- Фізичні
- Психологічні
- Економічні
- Сексуальні

Діти, які були жертвами або свідками насильства в сім'ї, переносять цей негативний досвід у власне життя.

Тактика розмови із потерпілою та агресором

Спілкуватись із потерпілою та агресором окремо

Розмовляючи з людиною, що пережила насильство в сім'ї, слід:

- ставити прямі запитання в м'якій формі;
 - слухати, не виносячи суджень;
 - пояснити, що насильство в сім'ї є правопорушенням і може бути злочином;
 - сказати людині, що, швидше за все, насильство буде повторюватись, незважаючи на запевняння кривдника і його обіцянки виправитися;
 - надати людині інформацію про місцеві служби допомоги;
 - сказати людям, які пережили насильство, що їх підтримують, і що вони не винні в тому, що трапилось.
-

Тактика розмови із потерпілою та агресором

При спілкуванні з особою, яка скоїла насильство в родині, представник патрульної служби повинен:

- назвати себе;
- розмовляти спокійно, демонструючи врівноваженість;
- звертатися до кривдника виключно на «Ви»;
- довести до відома кривдника, що існує закон, представником якого у даному випадку є працівник поліції;
- дотримуватись позиції: «Я виконую свої обов'язки. Ви порушили Закон, що має певні юридичні наслідки».

Пам'ятати, що «агресор» зазвичай справляє більш приємне враження, ніж постраждала

